

TEXNIKA YO‘NALISHI TALABALARI KASBIY TAYYORGARLIGINI INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI MAZMUNI

Eshnazarov D.A.

*TTYSI, "mehnat muhofazasi va ekologiya" kafedrasi kata
o'qituvchisi, PHD*

Tayanch so'zlar: ta'lim, innovatsiyalar, ta'limga innovatsion usullarni joriy etish sohasidagi tadqiqotlar, innovatsion yondashuvlar, o'qitish usullari.

Ключевые слова: образование, инновации, исследования в области внедрения инновационных методов обучения, инновационные подходы, методы обучения.

Key words: education, innovation, research in the field of implementation of innovative teaching methods, innovative approaches, teaching methods.

Резюме:

Ushbu maqola OTM texnika yo‘nalishi talabalarida ta'limning innovatsion usullari va innovatsion g'oyalarini qo'llashni yoritilgan. Xorijiy davlatlar, MDH davlatlari, shuningdek, O‘zbekistonda innovatsion o‘qitish usullarini joriy etish sohasidagi nazariy shartlar tahlil etilgan. Texnologiya va mehnat bozori talablaridagi o‘zgarishlarni aks ettiruvchi ta'limga bir qator yangi yondashuvlar tavsiya etilgan.

Резюме:

Эта статья посвящена применению инновационных методов обучения и инновационных идей у студентов технического направления вуза. Проанализированы теоретические условия в сфере внедрения инновационных методов обучения в зарубежных странах, странах СНГ, а также в Узбекистане. Предложен ряд новых подходов к образованию, отражающих изменения в технологиях и требованиях рынка труда.

Summary:

This article is devoted to the use of innovative teaching methods and innovative ideas among students of the technical direction of the university. Theoretical conditions in the field of introducing innovative teaching methods in foreign countries, CIS countries, as well as in Uzbekistan were analyzed. A number of new approaches to education have been proposed, reflecting changes in technology and labor market requirements.

Ta'lim tizimini tashkil etishning samarali mexanizmlarini joriy etish o'quv-tarbiya jarayonida ta'limning innovatsion shakllari va usullarini qo'llashga asosiy ko'rsatkichi sifatida muhim ahamiyatga ega.

Keskin rivojlanayotgan jamiyatda ayni paytda vujudga kelgan shart-sharoitlar ta'limning shakli, mazmuni va uni amalga oshirish mexanizmlarini qayta ko'rib chiqish va bu jarayonga tegishli o'zgartirishlar kiritishni taqozo etmoqda. Xususan, texnika ta'limi tizimini takomillashtirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish ushbu tizimining ham mazmuni va shakllarini takomillashtirish zaruratini keltirib chiqardi.

Ijtimoiy-iqtisodiy hamda texnika taraqqiyotlarining jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, ta'limga innovatsion yondashuv jamiyat hayotining barcha jabhalarini yangilashning eng muhim manbai hisoblanadi.

Jumladan, Birlashgan Millatlar Tashkilotining "Barqaror rivojlanish maqsadlari" hamda Yevropa Ittifoqining "Yevropa oliy ta'lim makoni" konsepsiyalari mazmunida "Kompetentlikka asoslangan va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim asosida talabalarning kasbiy kompetentligini shakllantirish mexanizmlarini ishlab chiqish" oliy ta'limning istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan.

Jahon sanoat tarmoqlarini tizimli ravishda modernizasiya qilinishi va ishlab chiqarishga yangi texnologiyalarning joriy etilishi, xom ashyoni chuqur qayta ishlash orqali maxsulotning raqobatbardoshligi ta'minlanadi. Misol uchun, o'z vaqtida sifatli maxsulotni eksport qilish orqali Yaponiya, Janubiy Koreya, Malayziya, Singapur, Gongkong va Xitoy kabi davlatlar iqtisodiy o'sishga erishgan. Yuqorida nomi qayd etilgan davlatlarning iqtisodiy qudratining asl mohiyati ta'lim tizimidagi tub islohatlar bo'lib, ayni damda O'zbeaistonda ham ta'lim tizimida ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda.

Bu borada O'zbekiston Respublikasida ta'lim islohotlari jadallashib borayotgan bir vaqtda zamonaviy ilmiy va dunyoviy bilimlarga ega bo'lgan, dunyo miqyosida raqobatbardosh kadrlarni shakllantirish, ularga mavjud ilmiy bilimlarning asoslarini yetkazishda kompetensiyaviy yondashuvlarni tatbiq etish muhim ahamiyatga egadir.

Jumladan, 2024 yil « 2 » fevral O'zbekiston Prezidenti Sh.M. Mirziyoevning № PK-54 qaroriga asosan ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlarni chukurlashtirish, ta'lim tashkilotlari faoliyatini ilg'or xorijiy amaliyotlar asosida tashkil etish, pedagog kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirish, nodavlat ta'lim tashkilotlari faoliyatini qo'shimcha qo'llab-qo'vvatlash maqsadida:

- ta'lim soxdsidagi kadrlar salohiyatini oshirish, ta'lim tashkilotlarida uquv jarayonlari va xizmatlar kursatishni yangi tamoyillar asosida tashkil etish, ta'lim xizmatlari sifatini xalkdro standartlar darajasiga olib chiqish, islohotlarni yanada jadallashtirish maqsadida davlat muassasasi shaklida **"Ta'lim sohasidagi loyixdlar markazi" loyiha ofisi** (keyingi urinlarda -

Loyiha ofisi) tashkil etilgan bo'lib mazkur markazdao'qituvchilarning bilimi va qiziqishiga mos bo'lgan tabaqalashtirilgan ta'lim dasturlarini joriy qilish, mazkur jarayonga nodavlat va xalqaro tashkilotlarni jalb qilish; pedagog kadrlar tayyorlaydigan oliy ta'lim tashkilotlarini tizimli rivojlantirish va ularda boshqaruv faoliyatini takomillashtirish kabi masalalar ko'zda tutilgan.[4.].

2024 yil« 2 » fevral O'zbekiston Prezidenti Sh.M. Mirziyoevning № PK-54 qaroridan kelib chiqqan xolda,texnika soxdsiga oid ta'lim yunalishlarining **xalkdro akkreditatsiyadan o'tkazilishini ta'minlishi;**

1. Muhandislik-texnika yunalishidagi oliy ta'lim muassasalarida:

kadrlar tayyorlash yunalishlari va qabul parametrlarining soha tarmoqlarining kadrlarga bo'lgan real ehtiyojlariga muvofiqlashtirilganligi, moddiy-texnik baza (zamonaviy laboratoriyalar va asbob-uskunalarining mavjudligi) holatini yaxshilash, amaldagi o'quv dasturlarining ishlab chiqarish texnologiyalari va ish beruvchilarning talablariga muvofiqlashtirish, talabalarning soxadagi ishlab-chiqarish tashkilotlarida amaliy bilim olishini, professor-o'qituvchilarning bilim darajasi va o'quv adabiyotlarining amaliyotga yo'naltirilganligini o'rganish .[4.].

Mazkur pedagogik muammolarni yechimi esa O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi mazmunida quyidacha belgilab berilgan:

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim, fan, innovasiya va ilmiy-tadqiqotlar natijalarini tijoratlashtirish faoliyatining uzviy bog'liqligini nazarda tutuvchi "Universitet 3.0" konsepsiyasini bosqichma-bosqich joriy etish;

ta'limning ishlab chiqarish korxonalarini va ilmiy-tadqiqot institutlari bilan o'zaro manfaatli hamkorligini yo'lga qo'yish;

oliy ta'lim muassasalari va kadrlar buyurtmachilari bilan o'zaro hamkorlikda kadrlar tayyorlash bo'yicha ishlarni samarali yo'lga qo'yish, ish beruvchilarning oliy ta'lim mazmunini shakllantirishdagi ishtirokiga yetarli darajaga ahamiyat berish;

ishlab chiqarish korxonalarida amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etish, tayyorlanayotgan mutaxassislar malakaviy darajasini mehnat bozorining zamonaviy talablariga moslashtirish;

innovation faoliyat, tadqiqot natijalarini amaliyotga keng joriy etish, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, ilmiy-tadqiqot ishlariga iqtidorli yoshlarni jalb etish natijadorligi kuchaytirish, ta'lim, fan va ishlab chiqarishning mustahkam integrasiyasini ta'minlash;

mustaqil ta'lim soatlari ulushini oshirish, talabalarda mustaqil ta'lim olish, tanqidiy va ijodiy fikrlash, tizimli tahlil qilish, tadbirkorlik ko'nikmalarini

shakllantirish, o'quv jarayonida kompetensiyalarni kuchaytirishga qaratilgan metodika va texnologiyalarni joriy etish, o'quv jarayonida amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirish, bu borada o'quv jarayoniga xalqaro ta'lim standartlariga asoslangan ilg'or pedagogik texnologiyalar, o'quv dasturlari va o'quv-uslubiy materiallarni keng joriy etish.

Mamlakatimizda "Uchinchi Renessans" poydevori qurilayotgan, ta'lim sohasida islohotlar amalga oshirilayotgan hamda ta'lim tizimi tubdan modernizasiya qilinayotgan bir davrda ushbu soha mutaxassislarini tayyorlash sifatini oshirish muammosi yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Ta'limdagi innovatsion faoliyat va innovatsion yonndashuv ta'lim sohasidagi innovatsiyalarning paydo bo'lishiga qaratilgan kompleks faoliyatni o'z ichiga oladi. Innovatsiyalar yangi ilmiy bilimlarni, qandaydir kashfiyotlar, ixtirolarni olishga qaratilgan tadqiqot faoliyatidan foydalanish orqali rivojlanadi. Bundan tashqari, innovatsiyalarning paydo bo'lishi loyihalash ishlarining natijasi bo'lishi mumkin, bunda mavjud ilmiy nazariyalar va tushunchalar asosida amaliy harakatlarni amalga oshirish imkoniyatlarini aks ettiruvchi instrumental va texnologik bilimlar ishlab chiqiladi. Shunday qilib, innovatsion loyihalar yaratiladi, bu esa keyinchalik yangi texnologiyalarning paydo bo'lishiga olib keladi. Innovatsiyalar ta'lim faoliyati jarayonida ham rivojlanadi. O'quv jarayonida talabalarning nazariy va amaliy bilimlarini rivojlantirish amalga oshiriladi, keyinchalik ular innovatsiyalarni yaratish bilan bog'liq bo'lgan amaliy hayotning turli sohalarida qo'llanilishi mumkin. Ta'limda innovatsion texnologiya va innovatsion yondasuvlar o'qitishda muayyan yondashuvlarni qo'llash asosida qo'llaniladi, ya'ni. yangi texnologiyalarni rivojlantirish uchun asos bo'lgan talablar va maqsadlarni o'z ichiga olgan tamoyillar. Pedagogik sohadagi barcha innovatsiyalar jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining hozirgi bosqichiga aniq mos kelishiga asoslanadi. Hozirgi vaqtda ular o'quvchilarning mustaqilligini rivojlantirishga, o'z-o'zini o'rganish va o'z-o'zini rivojlantirish qobiliyatlarini shakllantirishga, o'quv dasturlarini mexanik ravishda emas, balki ongli ravishda o'zlashtirishga qaratilishi kerak.

Yuqoridagi tahlilardan kelib chiqib, mazkur tadqiqotda texnika yo'nalishi ta'limida har bir kichik operatsiyalar va jarayonlarga oid talabalarda kasbiy bilim, ko'nikma, malaka, kasbiy kompetensiya hamda kasbiy amaliy tajribalarlarni rivojlantirish jarayoni mazmunini texnika yo'nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish mexanizmi mazmunining o'zaro mutanosibliги ta'minlash - jahon standartiga mos etuk kadrlarni shakllantirish garovi ekanligini ilmiy-nazariy hamda metodik jihatdan asoslashdan iboratdir.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2017-yil 20-apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2909-son, 2017-yil 27-iyuldagi “Oliy ma’lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3151-son, 2018-yil 5-iyundagi “Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta’minlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-3775-son va 2022-yil 8 yanvardagi “2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli farmoni hamda mazkur faoliyatga tegishli boshqa meyoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda ushbu mazkur dissertatsiya ishi muayyan darajada xizmat qiladi.

Oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak mutaxassislarga texnika fanlarini o‘qitish metodikasini takomillashtirish bilan bog‘liq izlanishlar yuzasidan dunyoning yetakchi ilmiy tadqiqot markazlarida olib borilmoqda.

Jumladan, talabalarning ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirishning integrativ texnologiyalari mazmuni (Massachusetts University (AQSh) ishlab chiqilgan; idrok qilishning vizual va audio vositalari orqali ta’lim oluvchilarning kasbiy shakllanishiga maqsadli kompleks ta’sir ko‘rsatish metodikasi (Institute named after Frica Bauer, Germaniya) ishlab chiqilgan; o‘qitishning zamonaviy texnologiyalari asosida texnika fanlari bo‘yicha bo‘lajak mutaxassislarning kompetentligini rivojlantirish tizimi (National Advice on pedagogical technology, Angliya) yaratilgan; elektron qurilmalar bazasida elektron ta’lim resurslarini yaratish va amaliyotga joriy etish mexanizmi (Seoul Cyber University, Janubiy Koreya) ishlab chiqilgan. Bunday tadqiqotlarda o‘qitish jarayonida zamonaviy o‘qitish texnologiyalari asosida bo‘lajak mutaxassislarga kasbiy ta’lim berish, mutaxassislarning texnika sohalari bo‘yicha kompetentligining shakllanishi va rivojlanishiga e’tibor qaratilgan.

Bugungi kunda jahonda ta’limning ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda texnika fanlarini o‘qitishning didaktik vositalarini takomillashtirish orqali texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishga ustuvorlik berilmoqda. Xususan, o‘qitishning zamonaviy didaktik mazmunini takomillashtirish va qo‘llash bo‘yicha kontseptual loyihalashtirishga asoslangan yangi nazariy konseptsiyalarni ishlab chiqish; o‘qitishning zamonaviy didaktik vositalaridan foydalanib ta’lim jarayonini tashkil etish metodikasini takomillashtirish; o‘qitishning axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yangi ilmiy-pedagogik yondashuvlar

asosida takomillashtirish; zamonaviy o'qitish vositalarining ta'lim jarayoni sifatiga ta'sirini baholash metodikasini ishlab chiqish; o'qitishning zamonaviy didaktik vositalari asosida bo'lajak texnika sohasi mutaxassislarining kasbiy kompetentligini shakllantirish; o'qitishning zamonaviy didaktik vositalaridan foydalanishning dasturiy-metodik ta'minotini yaratish kabilardan iborat.

AQSh, Kanada, Buyuk Britaniya, Frantsiya, Shvetsiya va boshqa mamlakatlarda olib borilgan zamonaviy ta'lim sohani rivojlantirishning ajralmas bir qismi ekanligi T.M. Amabile, J.A.Braus, Michael Cole kabi olimlarning ilmiy ishlarida o'rganilgan. Ushbu manbalarda zamonaviy ta'lim mazmuniga alohida e'tibor qaratib, texnika fanlari insonni yashash muhitini yaxshilashga xizmat qilishi, zamonaviy bilimlardan foydalanish, uning taraqqiyoti jamiyat taraqqiyotiga bevosita ta'sir etishi o'rganilgan. Zamonaviy ta'limni rivojlantirish va unga alohida e'tibor berish turli hududlarda turlicha kechishi A.Cropley, D.Cropley, P.Feinsinger, N.E.Stamp, J.M.Priest, J.A.Braus, D.Wood kabi tadqiqotchilarning ishlarida berilgan.

Mazkur tadqiqot ishi yuzasidan mamlakatimizda ushbu sohada bir qator olimlar tadqiqotlar olib borishgan, jumladan X.T.Axmadxo'jayev, S.D.Boltaboyev, G'.J.Jabborov, G.I.Miroshnichenko, F.X.Raximov, M.T.Xodjiyev va boshqa olimlar ilmiy izlanishlar olib borishgan.

MDH olimlaridan D.I.Kalashnikov, A.Marshall, I.B. Merkin, B.B. Paltsev, A.B Torxova, kabi olimlar mazkur muammoning ayrim jihatlari yuzasidan ilmiy izlanishlar bajarishgan.

Xorijiy olimlar tomonidan Tretyak V.P, Tyaglo A.V., П.Г. АЛЬТБАЧ, К.А. Кхоон, kabi olimlar ilmiy fikrlar bildirishgan.

Ammo mazkur tadqiqot ishi alohida dissertatsiya muammosi sifatida o'z tamoyiliga yetishini taqozo qilmoqda. Shunga ko'ra, texnika fanlarini o'qitish bo'yicha kasbiy tayyorgarlikni paxta - to'qimachilik klasterlari asosida innovatsion rivojlantirishni ta'minlovchi texnologik tizimni ishlab chiqish va uni oliy ta'lim amaliyotida qo'llashga ehtiyoj sezilmoqda.

Mazkur ilmiy muammo texnika yo'nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishning metodik asoslariga oid tegishli taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat bo'lib quyidagi **vazifalarni o'z ichiga oladi:**

texnika yo'nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishning metodik asoslari bo'yicha turli nazariya va kontseptsiyalarni tahlil qilish hamda iqtisodiy hodisa va jarayonlarga ta'sirini pedagogik muammo sifatida o'rganish;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishning metodik asoslari va unga ta‘sir etuvchi omillarini aniqlashtirish;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishning metodik asoslarini ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslashtirish bo‘yicha ko‘p variantli modelni ishlab chiqish;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirish mexanizmlarini mazmunini takomillashtirish;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirish bo‘yicha metodik yondashuvlarni tajriba sinovdan o‘tkazish.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat:

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishning metodik asoslari bo‘yicha turli nazariya va kontsepsiyalarni tahlil qilish hamda texnik va texnologik hodisa va jarayonlarga ta‘sirini umumijtimoiy muhitni modellashtirishning umumiydan yagonalikka va yagonalikdan chegaraviy umumiylikkacha yo‘naltiriltiruvchi falsafiy zanjirida individual o‘qitish maqsadiga o‘tishni adaptiv didaktikani ta‘minlash asosida takomillashtirilgan, texnik va texnologik hodisa va jarayonlarga ta‘sirini pedagogik imkoniyatlari o‘rganiladi;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirish sharoitida oliy ta‘lim muassasasi talabalariga sifatli ta‘lim bilan taminlashda asosiy ta‘sir etuvchi omillardan biri sifatida zamonaviy raqamli texnologiyalarning yangicha usullarini joriy etiladi;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishning 2030 yilgacha bo‘lgan ko‘p variantli model va prognoz ko‘rsatkichlari ishlab chiqiladi;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirish sharoitida oliy ta‘lim muassasasida zamonaviy raqamli texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish orqali sifatli ta‘lim ta‘sirini o‘rganish mexanizmlari takomillashtiriladi;

texnika yo‘nalishi talabalari kasbiy tayyorgarligini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirishda oliy ta‘lim muassasalarida texnika fanlarini o‘qitish orqali talabalarining ish jarayoniga kirishib ketish qobiliyatlarini rivojlanganlik darajalarini baholash mezonlari yaxlit ta‘lim makonini vizual yaratish, yaxlit jarayonini kasbiy yo‘nalganlikda tashkil etish, boshqarish va pedagogik qo‘llab-quvvatlash hamda tashkiliy-pedagogik, pedagogik-psixologik va

predmetli-didaktik shart-sharoitlarni jadal integratsiyada ta'minlash asosida takomillashtiriladi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqotda talabalar faoliyatini innovatsion boshqarishda yosh mehnat resurslarining raqobatbardoshligini o'rganishga doir nazariy yondashuvlardan kelib chiqib unga nisbatan quyidagicha mualliflik ta'rifi ishlab chiqildi: yosh mehnat resurslarining raqobatbardoshligiyoshlarning muayyan mehnat bozori doirasida ish beruvchilarning mehnatga bo'lgan ehtiyojini xodimlarning boshqa toifalariga qaraganda yaxshiroq qondirish qobiliyatini belgilab beruvchi xususiyatlar yig'indisini o'zida namoyon etadi va ushbu xususiyatlar muayyan hududning ijtimoiy-iqtisodiy faoliyatida ishtirok etishning muvaffaqiyatini belgilab beradi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Prezidenti Sh.M. Mirziyoevning № PK-54 qarori 2024 yil « 2 » fevral
2. Атажонов С.Б. Модернизация обучения специальных дисциплин в технических вузах на основе физических явлений (на примере бакалавриата направления "Мехатроника и робототехника")// автореферат на соискание доктора философии (PhD) по педагогическим наукам. Наманган, 2023 г.
3. Puentedura, R. (2014). SAMR: A Model for Understanding the Integration of Technology. Available at: <http://www.hippasus.com/trpweblog/>
4. OECD (2015). Students, Computers and Learning: Making the Connection. OECD Publishing. 11.
5. Reiser, R. A., & Dempsey, J. V. (2018). Trends and Issues in Instructional Design and Technology.
6. Xojjiyev M.T., Raximov B.X., Eshnazarov D.A. "Development of professional competence of future specialists" Journal of Physical Education and Sport: October 07,2021.
7. Xodjiev M.T. Eshnazarov D.A. "Oliy ta'lim muassasalari texnika yo'nalishi bo'lajak mutaxassislarining kasbiy kompetentsiyalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari" Guliston Davlat Universiteti axborotnomasi, Gumanitar-ijtimoiy fanlar seriyasi, 2020 №3.
7. Eshnazarov D.A "Validity development of professional competence of future specialists of the university of technical direction" PalArch's Journal of Archeology of EguptG'Eguptoloju 17(20) (2020), Indonesia.
8. Eshnazarov Dilshod Azamatovich. Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak texnika yo'nalishi mutaxassislari kasbiy kompetensiyalarini modulli yondashuv asosida rivojlantirish (Paxtani dastlabki ishlash texnologiyasi va jihozlari fanini o'qitish misolida)13.00.02 – Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi(texnika fanlari) Ped. F. F. D. (PhD) diss.